

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ
μελών του Συλλόγου Δ.Π.
που εγκρίθηκαν κατά το Ακαδημαϊκό έτος 1991-1992

'Ελένη Παπαηλιοπούλου - Φωτοπούλου, *Νικηφόρος Μοσχόπουλος και*
τό ανέκδοτο ποιητικό έργο του, 'Αθήναι 1991, σελ. 245 + 26 πίν.
(διδ. διατριβή)

Ο Νικηφόρος Μοσχόπουλος, μητροπολίτης Κρήτης και *κατ' έπίδοσιν* «πρόεδρος» Λακεδαιμονίας (1284/5 - 1315/6), ήταν γνωστός μέχρι σήμερα κυρίως μέν ως αντίγραφεύς και συλλέκτης κωδίκων, δευτερευόντως δέ ως επιγραμματοποιός. Η ποιητική του δραστηριότητα έμартυρείτο μέχρι τώρα από 7-8 ολιγόστιχα κτητορικά επιγράμματα, αυτόγραφα σέ κώδικες τής βιβλιοθήκης του, επί τή βάσει των οποίων έγινε παλαιότερα ή αποτίμηση και αξιολόγησή του ως ποιητή. Πρόσφατο δημοσίευμα τής σ. απέκάλυψε μία άλλη πτυχή τής ποιητικής δραστηριότητας του Ιεράρχη, τό *ύμνογραφείν*, έντελώς άγνωστη μέχρι τότε.

Στήν παρούσα διατριβή και μέ άφετηρία παλαιά και νεώτερα έπιστημονικά δεδομένα επιδιώκεται νά παρασχεθ ή άναθεωρημένη βιογραφία του Μοσχοπούλου, μέ παράλληλη φιλολογική έκδοση (*editio princeps*) άγνώστων αυτογράφων ποιητικών συνθέσεων αυτού, τίς όποίες διασώζουν οί Σαβαΐτικοί κώδικες 41 και 207 τής Πατριαρχικής Βιβλιοθήκης των 'Ιεροσολύμων.

Υστερα από αναζήτηση τής Ιστορίας του οικογενειακού έπωνύμου και μέ βάση τά μέχρι τώρα γνωστά έπιστημονικά δεδομένα άπορρίπτεται ή έκ Κρήτης προέλευση του Νικηφόρου και ύποστηρίζεται ή Μακεδονική του καταγωγή, ένw παράλληλα άποκαλύπτεται ή συμμετοχή του στούς φιλολογικούς κύκλους των Πλανούδη και Παχυμέρη κατά τήν νεανική του ήλικία. Άνιχνεύεται έπίσης ή μοναχική του ιδιότητα, καθώς και τό μοναχικό του όνομα (*Νεΐλος*). Επί πλέον προστίθενται 4 νέοι κώδικες στούς ήδη γνωστούς τής συλλογής του Νικηφόρου, από τούς όποιους οί δύο αυτόγραφοι (Ambros. I 4 sup. και Ambros. Z 34 sup.: α' τμήμα). Τέλος, έρχονται στό φώς και μελετώνται μέ παράλληλη φιλολογική έκδοση 152 λαμβικά συναξαριακά επιγράμματα, συντεθειμένα κατά τά πρότυπα εκείνων του Χριστοφόρου Μυτιληναίου, καθώς και τρεις ένόητες προσομοίων στιχηρών σέ ρυθμοτονικά μέτρα γιά τίς έορτές των Χριστουγέννων και των Θεοφανείων. Δύο από τίς ένόητες αυτές άκροστιχίζουν τό όνομα ή τό αξίωμα του ποιητή.

Η παλαιογραφική εξέταση και ή συγκριτική μελέτη των γνωστών ήδη γραφών του Νικηφόρου οδηγούν στο άσφαλές συμπέρασμα ότι όλα τά παραπάνω κείμενα, γραμμένα στις *φες* των Σαβαΐτικων κωδίκων 41 και 207, είναι αυτόγραφα του Νικηφόρου Μοσχοπούλου, εύλόγως δέ θά απέδιδε κανείς σ' αυτόν και όσα άνώνυμα ποιητικά, ταύτιστα μέχρι στιγμής και προφανώς γραμμένα «*έπ' εύκαιρίq*» στά φύλλα των δύο Σαβαΐτικων κωδίκων, προσδίδουν τήν γραφίδα του Ιεράρχη.

Η μελέτη συνοδεύεται από 26 πανομοιότυπους παλαιογραφικούς πίνακες, πού άποδίδουν τούς άποδεδεμένους τρεις τύπους γραφής του Μοσχοπούλου στούς συνολικά 20 γνωστούς μέχρι σήμερα κώδικες τής βιβλιοθήκης του.

